

MONITOR JAPOŃSKI

CZERWIEC 2017

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Japonii, ze szczególnym naciskiem na działania tego kraju w regionie Europy Środkowej i w Unii Europejskiej.

Materiał opracował dr Marcin Socha – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR JAPOŃSKI

CZERWIEC 2017

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

6 czerwca: Premier Abe o OBOR

Japoński przywódca stwierdził, że chińska inicjatywa One Belt One Road może połączyć Wschód z Zachodem. Abe Shinzō wyraził również gotowość do współpracy z Pekinem, zakładając, że aktywność gospodarcza w ramach nowego jedwabnego szlaku będzie realizowana z poszanowaniem zasad prawa międzynarodowego i wolnego handlu.

9 czerwca: Japonia wprowadza prawo pozwalające na abdykację cesarza

Japoński parlament zatwierdził nowe regulacje, które pozwalają cesarzowi Akihito na przekazanie tronu swojemu najstarszemu synowi księciu Naruhito. Jeżeli cesarz Akihito podejmie decyzję o przejściu w stan spoczynku, będzie to pierwsza abdykacja na japońskim tronie od 200 lat. Nowe regulacje nie odnoszą się do problemu niewielkiej liczby męskich potomków w rodzinie cesarskiej. Parlament ma zająć się tą kwestią w najbliższej przyszłości. Po abdykacji cesarz Akihito będzie posługiwał się tytułem "joko".

13 czerwca: Chiny i Japonia wznawiają dialog ds. bezpieczeństwa morskiego

Tematem rozmów wysokiego szczebla, które mają ruszyć jeszcze w czerwcu jest perspektywa wspólnych projektów wydobywczych na Morzu Wschodniochińskim oraz uruchomienie gorącej linii w celu łagodzenia skutków nieoczekiwanych incydentów morskich i powietrznych. Kwestia budowy zaufania będzie również dyskutowana podczas spotkania przywódców Chin i Japonii przy okazji szczytu G20 w Hamburgu.

PROBLEMY W RZĄDZIE ABE SHINZŌ

Najważniejsze wydarzenia minionego miesiąca koncentrują się wokół kolejnego skandalu politycznego, w który jest zamieszany szef japońskiego rządu. Krytyka związana ze skandalem "Kake" oraz przepchnięcie przez parlament "ustawy anty-konspiracyjnej" spowodowały widoczny spadek poparcia dla obecnego gabinetu.

13 czerwca: Thomas Shannon z wizytą w Tokio

Thomas Shannon, Podsekretarz Stanu ds. politycznych udał się z wizytą do Tokio. Ponownie podkreślił, że kwestie bezpieczeństwa i sojuszu japońsko-amerykańskiego nigdy nie będą częścią negocjacji gospodarczych pomiędzy Waszyngtonem a Pekinem. Polityk skrytykował również aktywność Chin na Morzu Południowochińskim, polegającą na tworzeniu sztucznych wysp i umieszczaniu na nich obiektów wojskowych.

14 czerwca: Rosyjski okręt badawczy naruszył granice japońskiej wyłącznej strefy ekonomicznej

Rząd w Tokio zaprotestował przeciwko naruszaniu granicy wyłącznej strefy ekonomicznej w pobliżu wyspy Hokkaido przez rosyjskie jednostki badawcze. Japonia stanowczo sprzeciwia się prowadzeniu działalności badawczej na swoich wodach bez wcześniejszego powiadomienia władz. Podobne incydenty są traktowane jako prowokacyjne zachowanie, które ma wzmocnić rosyjską pozycję podczas rozmów dotyczących statusu Kuryli Południowych i podpisania traktatu pokojowego. 18. czerwca odbyła się pierwsza wizyta potomków wysiedlonej ludności na grobach przodków znajdujących się na wyspach Kunashiri i Etorofu. 27 czerwca grupa japońskich urzędników oraz przedstawicieli sektora prywatnego odwiedzi cztery wyspy w celu określenia potencjalnych projektów współpracy gospodarczej.

16 czerwca: Premier Abe uwikłany w kolejny skandal

W maju gazeta Asahi Shimbun opublikowała kopię dokumentów, wskazujących na osobiste zaangażowanie biura premiera w procedurę wydania pozwolenia na otwarcie nowego wydziału medycyny weterynaryjnej uniwersytetu medycznego Instytucji Edukacyjnej Kake na terenie specjalnej strefy ekonomicznej. Przewodniczącym prywatnego uniwersytetu jest Kake Kotaro, bliski przyjaciel premiera Abe. Lokalizacja wydziału w specjalnej strefie ekonomicznej miała pozwolić na ominięcie szeregu problematycznych regulacji. Minister edukacji Matsuno Hirokazu nazwał publikację prowokacją medialną twierdząc, że ministerstwo nie może odnaleźć podobnych dokumentów. W tym miesiącu, po zakończeniu dochodzenia ministerstwo edukacji potwierdziło jednak ich oryginalność. Zaledwie kilka tygodni po wybuchu skandalu Moritomo-Gakuen, japońska opozycja ponownie oskarża premiera o nadużycie władzy i faworyzowanie przyjaciół w publicznych postępowaniach. Na szczęście dla premiera Abe, obecna sesja parlamentu kończy się właśnie w czerwcu więc opozycja nie będzie miała wielu okazji do zadania oficjalnych pytań dotyczących skandalu.

20 czerwca: Rząd przegłosował "ustawę anty-konspiracyjną", notowania PLD w dół

Pomimo zdecydowanej przewagi Partii Liberalno-Demokratycznej proces szybkiego przegłosowania tzw. ustawy anty-konspiracyjnej oraz unikanie pytań opo-

zycji dotyczących oskarżeń o nepotyzm negatywnie odbiło się na poparciu dla partii rządzącej. Ostatnie dni sesji parlamentarnej zostały zdominowane przez pytania dotyczące uwikłania premiera Abe w dwa poważne skandale. Zdaniem opozycji czołowi politycy PLD "przepchnęli" ustawę przez parlament unikając odpowiedzi na kontrowersyjne pytania. Przedstawiciele rządu nie zwołali nawet konferencji prasowej prezentującej stanowisko partii rządzącej na tle oskarżeń o uwikłanie w kolejny skandal. Najwięcej kontrowersji budzi postawa samego premiera Abe, który lekceważąco unikał odpowiedzi na pytania opozycji. Poparcie dla obecnego rządu bardzo szybko spadło o 10% do 36%. Wyniki sondaży wywołały negatywną reakcję partii koalicyjnej Nowe Komeito, która również domaga się dalszych wyjaśnień ze strony rządu.

21 czerwca: Problem kobiet pocieszycielek ponownie wpływa na relacje japońsko-koreańskie

Zgodnie z obawami japońskiego rządu, nowy prezydent Republiki Korei odniósł się do problemu kobiet pocieszycielek. Moon Jae w wywiadzie dla the Washington Post stwierdził, że Japonia musi ponieść odpowiedzialność prawną za zbrodnicze działania w Korei i wystosować oficjalne przeprosiny pod adresem "kobiet pocieszycielek". Prezydent podkreślił, że porozumienie podpisane przez poprzedni rząd nie jest akceptowane przez większość obywateli Republiki Korei oraz przez rodziny ofiar. Na mocy ugody Japonia utworzyła fundusz w wysokości około 9 milionów USD na rzecz rodzin skrzywdzonych kobiet. Podczas kampanii wyborczej prezydent Moon obiecywał renegecję dokumentu.

26 czerwca: Premier Abe przyspiesza prace nad projektem rewizji konstytucji

Japoński przywódca ma zamiar zakończyć prace nad projektem zmian w ustawie zasadniczej do końca 2017 roku. [Zdaniem ekspertów](#) nie będzie to łatwe zadanie. Zapowiedź przyspieszenia prac jak i obecny projekt uregulowania statusu Japońskich Sił Samoobrony zostały skrytykowane przez przedstawicieli środowiska prawniczego, którzy założyli grupę pod nazwą: "W Obronie Demokracji Konstytucyjnej". W samej partii rządzącej [nie widać zgody](#) w dyskusji dotyczącej kształtu proponowanych zmian. Dla prawicowej części PLD, która domaga się usunięcia z konstytucji zapisów o wyrzeczeniu się wojny, projekt premiera Abe jest "niezadowalający". Kono Tarō, reprezentujący bardziej lewicową część PLD, zwrócił się z wnioskiem o nie stosowanie dyscypliny partyjnej podczas głosowania nad rewizją konstytucji.

29 czerwca: Negocjacje handlowe pomiędzy Japonią a UE wkroczyły w kluczową fazę

Po czterech latach rozmów dotyczących porozumienia handlowego pomiędzy Japonią a UE wygląda na to, że negocjacje zbliżają się ku końcowi. Kishida Fumio, japoński minister spraw zagranicznych oraz przedstawiciele ds. handlu i rol-

nictwa Unii Europejskiej zapowiedzieli możliwość podpisania porozumienia podczas lipcowego szczytu G20 w Hamburgu. Nerozwiązane do tej pory kwestie to zniesienie trzydziestoprocentowego cła na sery produkowane w Unii oraz obniżenie ceł na japońskie samochody eksportowane do UE. Jeżeli porozumienie zostanie podpisane będzie obejmować państwa odpowiedzialne za 28% światowego handlu.

29 czerwca: Szczyt Chiny-Japonia-ROK ponownie odłożony w czasie

Zaplanowany na lipiec trójstronny szczyt przywódców państw Azji Północno-Wschodniej ponownie został odłożony w czasie. Tym razem u źródeł problemu leży rosnące napięcie pomiędzy Pekinem a Seulem w związku z planami rozmieszczenia systemu obrony przeciwrakietowej THAAD na terenie Korei Południowej. Kryzys zostanie najprawdopodobniej szybko zażegnany z uwagi na decyzję nowego prezydenta Korei o wstrzymaniu rozmieszczenia THAAD.

30 czerwca: Problemy japońskiej minister obrony

Podczas konferencji prasowej minister obrony Inada Tomomi zapowiedziała, że nie poda się do dymisji pomimo rosnącej krytyki ze strony partii opozycyjnych i opinii publicznej. Urzędująca minister została oskarżona o złamanie Prawa o Wyborach na Stanowiska Publiczne, które zabrania urzędnikom państwowym wykorzystywania stanowisk w kampaniach wyborczych. Minister Inada odniosła się do Japońskich Sił Samoobrony podczas przemówienia wspierającego kandydata PLD przed wyborami lokalnymi. Minister przeprosiła za wykorzystanie własnego stanowiska w przedwyborczych wypowiedziach i wycofała kontrowersyjne stwierdzenia. Pomimo licznych głosów domagających się jej rezygnacji administracja premiera Abe Shinzō broni swojej minister.

II. JAPONIA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

19 czerwca: Seminarium polskie technologie dla sektora fintech

Ambasador RP Jacek Izydorczyk otworzył seminarium poświęcone polskim technologiom dla sektora fintech, które odbyło się 16 czerwca w Ambasadzie RP w Tokio. W seminarium wzięło udział ponad stu uczestników reprezentujących firmy z japońskiego sektora bankowego i ubezpieczeniowego, spółki technologiczne i venture capital oraz start-upy z sektora fintech. Pan Yasuda Ikuo, założyciel i prezes Pinnacle, a także były dyrektor Lehman Brothers Japan wygłosił przemówienie programowe zatytułowane „Fintech – major revolution in financial sector. Focus on Japan and Poland”. Podczas seminarium, sześć polskich przedsiębiorstw i jeden uniwersytet techniczny przedstawiło nowatorskie rozwiązania dla sektora finansowego. Najciekawsze z nich to aplikacje służące do dokonywania płatności za pomocą urządzeń przenośnych oraz moduły sztucznej inteligencji identyfikujące nielegalne operacje i usprawniające prowadzenie transakcji gieł-

dowych. Głównym celem seminarium było łączenie polskich dostawców usług z potencjalnymi partnerami w Japonii.

27 czerwca: Firma Takata planuje rozwój na Węgrzech

Pomimo bankructwa spółki matki w Japonii i Stanach Zjednoczonych, firma Takata Safety Systems Hungary planuje zwiększenie produkcji w regionie EŚW. Dzięki rozbudowie fabryki na Węgrzech zostanie utworzone 200 nowych miejsc pracy. Problemy japońskiego koncernu, który został oskarżony o dostarczenie wadliwych poduszek powietrznych do milionów samochodów na świecie, nie spowodowały utraty zaufania klientów w regionie EŚW. Oddziały firmy zajmujące się produkcją na rynki Europy, Bliskiego Wschodu i Afryki znajdują się w solidnej sytuacji finansowej. Firma Takata Safety Systems kontynuują współpracę z węgierskim rządem, który zainwestował 68 milionów EUR w otwarciu fabryki w Miskolc i nadal promuje eksport podzespołów tam produkowanych.

27 czerwca: Premier Czech z wizytą w Japonii

Premier Bohuslav Sobotka spotkał się z Premierem Abe Shinzō podczas oficjalnej wizyty, której celem było podpisanie dwustronnego porozumienia wizowego oraz porozumień eksportowych. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele Japońskiej Organizacji Handlu Zagranicznego (JETRO) oraz grupy CzechInvest. Przywódcy obu państw rozmawiali również na temat możliwości utworzenia bezpośredniego połączenia lotniczego pomiędzy Tokio a Bratysławą w celu upamiętnienia 60. rocznicy nawiązania relacji dyplomatycznych. Oba państwa mają wzmocnić współpracę w sektorze nowoczesnych technologii, nauki i obrony.

30 czerwca: Minister spraw zagranicznych Słowacji odwiedzi Japonię w lipcu

Miroslav Lajčák przyleci do Tokio na początku lipca gdzie spotka się ze swoim odpowiednikiem Kishidą Fumio. Celem wizyty ma być rozwój dwustronnych relacji politycznych i gospodarczych oraz omówienie potencjalnych obszarów współpracy w ramach organizacji międzynarodowych w tym ONZ. Rządy Japonii i Słowacji planują intensyfikację współpracy z okazji objęcia przez ministra Lajčáka prezydentury podczas 72. Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych.

30 czerwca: Asahi sprzedaje pozostałe udziały w Chinach i planuje dalszy rozwój w Europie

Grupa Asahi, jeden z największych japońskich producentów napojów sprzedaje pozostałe 20% udziałów w holdingu Tingyi-Asahi Beverages za łączną kwotę 612 milionów USD. Transakcja jest częścią strategii zwiększenia handlu w skali globalnej oraz wejścia na rynki europejskie. Grupa Asahi zakupiła linie produkcyjne grupy Anheuser-Busch w Czechach, Polsce na Słowacji i Węgrzech.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

11 czerwca: Gubernator prefektury Niigata sprzeciwia się ponownemu uruchomieniu największej w Japonii elektrowni jądrowej

Gubernator Yoneyama Ryuichi nie podejmie kroków mających na celu ponowne uruchomienie największej elektrowni jądrowej Kashiwazaki-Kariwa przed zakończeniem prac nowej komisji doradczej ds. energii jądrowej. Decyzja oznacza wstrzymanie planów ponownego uruchomienia elektrowni o przynajmniej trzy lata. Nowa komisja, która ma rozpocząć prace w sierpniu ma za zadanie opracowanie nowych planów ewakuacyjnych na wypadek katastrofy jądrowej. Decyzja władz prefektury to poważny cios dla Tokijskiej Kompani Energetycznej (TEPCO), która w zeszłym miesiącu przedstawiła nowy projekt restrukturyzacji. Uruchomienie dwóch reaktorów w elektrowni Kashiwazaki-Kariwa było jednym z najważniejszych elementów planu finansowego firmy. TEPCO podobnie jak inne firmy energetyczne obiecały, że nie uruchomią ponownie reaktorów bez zgody ludności lokalnej. Z ostatnich badań opinii publicznej wynika, że 73% mieszkańców prefektury jest przeciwnych ponownemu uruchomieniu elektrowni.

22 czerwca: Stany Zjednoczone naciskają na zniesienie japońskich ceł na wołowinę

Przedstawiciel ds. handlu Robert Lighthizer naciska na zmniejszenie ceł na import wołowiny pochodzącej ze Stanów Zjednoczonych do Japonii. Jego zdaniem zwiększenie eksportu mięsa może zmniejszyć nierównowagę w handlu pomiędzy oboma państwami. Obecnie cło na wołowinę ze Stanów wynosi 38,5%. Lighthizer powołuje się na obniżenie ceł dla australijskich producentów tego mięsa przyjęte przez japoński rząd po podpisaniu porozumienia o wolnym handlu. Rząd Stanów Zjednoczonych domaga się również całkowitego otwarcia japońskiego rynku na eksport wołowiny niezależnie od wieku zwierzęcia. Japonia nałożyła na Stany częściowy zakaz importu wołowiny obejmujący mięso zwierząt starszych niż 30 miesięcy, po wykryciu przypadków choroby wściekłych krów.

26 czerwca: Takata ogłasza upadłość w Japonii i Stanach Zjednoczonych

Wygląda na to, że to koniec jednego z największych skandali w historii współczesnej motoryzacji. Firma Takata Corp złożyła wnioski o upadłość w Japonii i w Stanach Zjednoczonych. Producent poduszek powietrznych oraz pasów bezpieczeństwa nie był w stanie poradzić sobie ze skutkami serii śmiertelnych wypadków, których przyczyną była awaria wadliwych podzespołów. Koszty wymiany wadliwego sprzętu oraz coraz większa ilość pozwów poszkodowanych popchnęły firmę na skraj upadku. Akcje firmy o łącznej wartości 1,6 miliarda USD mają zostać kupione przez chińskiego producenta Key Safety Systems z siedzibą w Detroit. Przynajmniej miliard USD ma zostać przeznaczony na uregulowanie kosztów sądowych na terenie Stanów Zjednoczonych. Japońska firma przeznaczyła już 125 milionów USD na pomoc dla ofiar wypadków wadliwego sprzętu.

29 czerwca: Japońskie firmy energetyczne odrzuciły pomysł rezygnacji z energetyki jądrowej

Przedstawiciele ośmiu największych firm energetycznych jednogłośnie odrzucili propozycje części swoich udziałowców zmierzające do rezygnacji z energetyki jądrowej. Japońska Federacja Producentów Energii Elektrycznej (DENJIREN) niezmiennie twierdzi, że energetyka jądrowa jest kluczowym źródłem wytwarzania, z którego japońska gospodarka nie może zrezygnować. Firma Kansai Electric, która ponownie uruchomiła dwa reaktory w elektrowni Takahama w prefekturze Fukui, odrzuciła wniosek pomimo tego, że popierała go większość jej udziałowców.

29 czerwca: Gubernator prefektury Shizuoka przeciwny uruchomieniu elektrowni jądrowej

Kawakatsu Heita, który został ponownie wybrany na stanowisko gubernatora nie zmienia swojego stanowiska wobec planów władz centralnych dotyczących ponownego uruchomienia elektrowni Hamaoka. Jego sprzeciw może pogrozić dążenia firmy Chubu Electric do wznowienia produkcji energii jądrowej. Władze kompanii energetycznej zawarły porozumienie z władzami prefektury Shizuoka i czterech miast wymagające zgody władz samorządowych na uruchomienie. Elektrownia Hamaoka, jest uznawana za jedną z najniebezpieczniejszych w Japonii z powodu zagrożenia dużym trzęsieniem ziemi w regionie. Opłacalność modernizacji elektrowni również jest poddawana w wątpliwość z powodu niemal całkowitego zapełnienia magazynów zużytego paliwa jądrowego.

KOMENTARZ

1. Po ujawnieniu kolejnego skandalu z udziałem premiera Abe zawirowania na japońskiej scenie politycznej stają się coraz silniejsze. Opozycja używa takich terminów jak "upadek parlamentu" i odejście od demokracji. Co ciekawe można zaobserwować pęknięcia pomiędzy partią rządzącą a koalicjantem Nowe Komeito oraz silniejsze głosy sprzeciwu wewnątrz samej Partii Liberalno-Demokratycznej. Dyskusja na temat proponowanego kształtu rewizji konstytucji wyraźnie pokazała, że w obliczu spadku poparcia, głosy potencjalnych rywali partyjnych nabierają na sile. Jeżeli opozycja w stosunku do premiera będzie nadal rosła, plany wprowadzenia rewizji konstytucji oraz perspektywa przyspieszonych wyborów parlamentarnych będą musiały zostać odłożone w czasie lub nawet odwołane.

2. Podpisanie porozumienia o wolnym handlu pomiędzy Japonią a Unią Europejską będzie silną oznaką wsparcia dla państw promujących rozwój wolnego handlu. Obok planów utrzymania TPP bez udziału Stanów Zjednoczonych będzie to kolejny sygnał dla administracji Donalda Trumpa, że polityka protekcjonizmu handlowego może prowadzić do dalszej izolacji Stanów Zjednoczonych na arenie międzynarodowej. Podpisanie umowy z UE oraz utrzymanie TPP przy życiu może także wzmocnić japońską pozycję podczas rozmów handlowych z Waszyngtonem. W obliczu coraz silniejszej krytyki administracji Donalda Trumpa nie należy spodziewać się daleko idących ustępstw jeśli chodzi o szersze otwarcie japońskiego rynku dla produktów pochodzących ze Stanów Zjednoczonych w tym produktów rolnych i mięsa.

3. W czerwcu warto również zwrócić uwagę na szereg wydarzeń związanych z polityką energetyczną. Pomimo tego, że w maju i w czerwcu firma Kansai Electric uruchomiła dwa reaktory w elektrowni Takahama sytuacja dużych producentów energii nie jest zadowalająca. Opór władz lokalnych w prefekturach Shizuoka i Niigata zwiastuje dalszy impas w sporze dotyczącym ponownego uruchomienia ograniczonej liczby reaktorów. Plany restrukturyzacyjne firmy TEPCO legły w gruzach na skutek protestów społeczności lokalnej. Z drugiej jednak strony jednogłośnie poparcie DENJIREN dla utrzymania produkcji energetyki jądrowej pokazuje, że przedstawiciele "nuklearnej wioski" nie zrezygnują łatwo z obrony własnych interesów. Z uwagi na wyjątkową delikatność problemu przyszłości energetyki jądrowej, spór pomiędzy kompaniami energetycznymi a władzami lokalnymi odbywa się jak na razie bez silniejszego zaangażowania polityków.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

